

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

4 Quo Iure sint prohibitæ vsuræ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Usura pro contractu & voluntate.

ctu & pro voluntate. *Usura* enim pro contractu nihil est aliud, quam mutatio expressa vel implicita, cum pacto reddendi aliquid supra sortem ratione mutui. *Pro voluntate*, est voluntas capiendi lucri supra sortem ex vi mutui, quam definitionem explicat Couarr. lib. 3. variar. c. 1. num. 2.

DUBITATIO IV.

Quo iure sint prohibita usurae.

D. Thom. quest. 78. art. 1.

23 **S**uppono, *usuras* (id est contractus usurarios, & acquisitionem lucri ex his contractibus) esse prohibitas: imò haereticum esse; dicere, usuram non esse peccatum, vt definitum est in Concilio Viennensi, & habetur Clement. vnica, tit. de usuris, §. vlt. & colligitur ex multis Scripturae locis. Est contra Carolum Molinæum, qui in tractatu de commerciis n. 7. r. r. & alibi, probat usuras moderatas, quas Ius civile permittit. vide Nauarr. comment. de usuris, num. 11.

24 Sed difficultas est, quo iure sint prohibita. Quidam enim existimant, solo iure positivo interdictas esse. Ita Abul. in cap. 25. Math. q. 171. & 172. Sed dicendum est, non solum iure positivo (diuino & humano) sed etiam naturali illicitas esse: est communis sententia Theolog. & Canonistarum, vt videre est apud Couarr. lib. 3. variar. cap. 1.

Iure diuino vetita.

Quod *iure diuino*, patet Psalmo 14. vbi dicitur, *eum, qui pecuniam suam non dedit ad usuram, habitaturum in monte sancto Domini*. vbi indicatur, eum qui dedit ad usuram, non habitaturum. Ezech. 18. dicitur de eo qui dedit ad usuram, quod non viuet. denique Luc. 6. *Benefacite & mutuum date, nihil inde sperantes*, nempe ultra sortem, vt pleriq; DD. Scholastici, & Urbanus III. c. Consultuit. de usuris, hunc locum explicant. Et quamuis videatur Dominus ibi tradere consilium perfectionis Christianae, vt beneficium proximo, eique mutuum demus, etià nullum simile beneficium ab ipso speremus: tamen ille etiam sensus est probabilis, & colligi potest ex illis verbis, argumento à maiori; vt inquit Sotus lib. 6. q. 1. art. 1.

Iure Canonico.

25 Quod etiam *iure Canonico*, patet ex Decreto causa 14. q. 3. & 4. & ex Decretalibus toto titulo de usuris. & ex 6. Decretalium eodem titulo. & Clement. de usuris.

Iure naturali.

26 Deinde quod etiam *iure naturali* sint illicita, probatur; quia est contra Ius naturae; vt idem bis seu duplici pretio vendatur. Item vt vendatur id, quod non est vendentis: atqui is qui usuras accipit, vendit idem bis, & vendit id quod non est suum: ergo peccat contra Ius naturae. Minor probatur, quia qui usuras accipit; vel accipit eas pro sorte, & sic pro eadem re duplex pretium accipit, nempe summam sorti aequalem, & praeter ea usuram; vel accipit eas pro vsu sortis, & sic vendit alteri vsum rei non suae, sed ipsius: nam per mutuum transfertur dominium in mutuatarium, & consequenter etiam vsus rei. Item vsus rei illius non distinguitur à substantia rei, si aestimationem spectes: nam vsus illius est alienatio, & quasi consumptio substantiae: ergo pro vsu rei, & pro substantia rei non potest distinctum pretium accipi. vide Couarr. supra numero 5. vbi adfert testimonium Aristotelis, Plauti, Catonis,

Ciceronis & Aristophanis contra usuras.

Dices, Non desunt alij tituli usurariis, ratione quorum videntur posse accipere supra sortem; vt ratione temporis, quo alter pecunia vitur: ratione obligationis, qua se obligat ad non repetendam sortem intra certum terminum: ratione carentiae pecuniae, quia interim priuat se facultate ea vtendi: denique ratione laboris mutuandi, scribendi, numerandi.

27 *Qui tituli possint obtemdi.*

Resp. Titulum, quo usura accipitur; proprie esse vsum pecuniae ad certum tempus concessum: ceteri tituli proprie & per se non sunt usurarij, sed tantum quatenus implicite in illum recidunt: quod fit, dum exceditur in aestimatione. Itaque ratione temporis nihil accipi potest, quia hoc nihil esset aliud quam accipere ratione vsus tanti temporis. Ratione laboris scribendi & numerandi dum datur & restituitur mutuum, aliquid exigi potest, vt docet Siluester ex Hostienfi v. Usura. r. nu. 32. & Nauarr. cap. 15. nu. 209. ratio est; quia hoc totum fit in gratiam mutuatarij, estque nauatio operae pretio aestimabilis. si tamen iusta aestimatio excedatur, praesumetur usura.

28 *Labor numerandi.*

Ratione obligationis non repetendi & ratione carentiae pecuniae, quae duo parum differunt; an aliquid accipi possit, dicemus infra.

Ex his patet, usuram eodem iure vetitam, quo furtum; ac proinde esse intrinsecè malam, si formaliter consideretur. sicut enim intrinsecè malum est, accipere rem alienam inuito iusta ratione domino: ita etiam intrinsecè malum est, exigere lucrum supra sortem ex pacto mutui seu titulo mutui. vnde nulla dispensatione possunt fieri licita. Potest quidem Deus tibi concedere, vt ultra sortem possis exigere, sed tunc tamquam Dominus omnium hoc tibi donabit; & sic non exiges praecise ex vi obligationis inductae per pactum mutui, sed ex donatione Dei, qui est Dominus omnium. sic Israelitae spoliantes Aegyptum non commiserunt furtum, aut aliam iniuriam.

29 *Sunt intrinsecè mala.*

Indispensabiles.

Sed contra Obijcitur Primò; Deuteron. 23. *Non fenerabis fratri tuo ad usuram pecuniam, nec obiectio- fruges; nec quamlibet aliam rem; sed alieno. & nes. c. 18. Fenerabis gentibus multis, & ipse à nullo fenus accipies*: ergo licitum est, saltem ab infidelibus exigere usuras.

Respondeo negando consequentiam. nam in priore testimonio illis verbis (*sed alieno*) vel significatur tantum permissio usurarum erga infideles, maioris mali vitandi causa, nè videlicet suos fratres usuris exhaurirent; sicut exponit D. Thomas q. 78. art. 1. ad 2. vel conceduntur usurae erga infideles, qui erant hostes Iudaeorum; quos Iure poterant rebus suis siue artificio, siue vi spoliare: ita Ambros. l. de Tobia cap. 8. In secundo non dicitur *fenerabis ad usuram*, sed *fenerabis*, id est, mutuum dabis; & significatur benedictio custodientium legem: videlicet, tantas fore eorum opes, vt multis gentibus possint dare mutuum. vide D. Thomam supra, & Couarr. lib. 3. var. cap. 1. nu. 7.

Obijcitur Secundò, Ius civile permittit usuras, & ad eas exigendas concedit actionem; si tamen per stipulationem de eis conuenit, vt patet L. 1. 2. & alii, C. de usuris. atqui si Iure naturali essent vetitae, id non latuisset acutissimos illos Iureconsultos. Ob hoc argumentum Car. Molinaeus lib. de commerciis, num. 6. & sequent. concedit usuras moderatas esse licitas, quales praescribuntur

30 *Obiectio.*

31

L. Eos

L. Eos qui. 26. C. de usuris. sed hoc iam satis refutatum est. unde

32. Respondeo, Usuras ob bonum Republicæ posse permitti; sicut & prostibula. qua parte tamen Ius civile videtur eas approbare tamquam licitas, & cogit ad solutionem, catenus est abrogatum per Ius Canonicum; dum Canones damnant illas tamquam illicitas, vt patet ex plurimis Canonibus: & insuper excommunicant Iudices cogentes ad earum solutionem; vt patet Clement. vnica, de usuris. Quod ad Iuriconsultos attinet, puto eos facile intellexisse, vsuras formaliter esse illicitas; tamen concessisse quasdam moderatas, tum ob bonum publicum, tum quia sæpe aliqui iustitiam intercedunt. quamuis in eo sententia illorum non sit admittenda, quod generatim tales vsuras tamquam licitas & iustas concedant.

33. Vbi aduerte, Iure Cæsareo non quasuis vsuras concedi; sed has tantum. Primò, Si illustres erant personæ, tantum poterant stipulari seu exigere tertiam centesimam; id est, pro centum aureis, singulis mensibus tertiam partem aurei. Secundò, Si erant negotiatores, vel præerant ergasteriis, tantum bessem centesimam, id est, duas tertias vnus aurei per mensem pro 100. Tertio, In traiectione contractu (i. cum pecunia dabatur mercatori traiccienti mare) vnam centesimam, id est, vnum pro centum in singulos menses. Quarto, Ceteri non poterant stipulari nisi dimidiam centesimam, id est dimidium aureum pro centum, in singulos menses. hæc omnia habentur d. L. Eos qui. C. de usuris. & L. vltima, eodem titulo, tollit Iustinianus omnem atrocissimum: omnes vsuras vsurarum: quæ nascuntur ex eo quod vsura nondum soluta annucentur fortè, & pariant similiter lucrum; quod lucrum rursus adijcitur & parit; & sic in infinitum.

34. Hinc patet, in maximis usuris non fuisse permissum exigere nisi 12. in centum, id que tantum in scenore nautico, vbi periculum fortis, erat mutuantis, vt patet ex omnibus legibus, 7. de scenore nautico. In secundis, octo pro centum: in tertiis, sex pro 100. in minimis, 4. pro centum: nunc passim permittuntur 33. in centum; magno miserorum hominum malo, cui magna ex parte occurri posset per Montem pietatis; vt infra Dub. 23. dicetur.

DUBITATIO V.

Vtrum licitum sit sperare lucrum ex mutuo.

35. Omissis variis sententiis, quæ non tam rectè quam verbis differunt.

Dico Primò, Nec principaliter nec minus principaliter licet sperare lucrum, quod detur tamquam ex obligatione iustitiæ propter mutuum. Ita Sotus lib. 6. q. 1. art. 1. & Ioan. Medina q. 1. C. de usuris restituendis, §. Tertio inquirendum. Probatur Primò, Quia velle accipere & retinere tale lucrum, est iniquum; est enim velle accipere alienum: nam dando tali modo non transfertur dominium, vt infra Dubitat. 18. dicitur: ergo tale lucrum non licet sperare; non enim licet sperare, quod non licet accipere. Secundò, Per mutuum tu nullum ius acquiris ad tale lucrum, nec ille obligationem iustitiæ contrahit ad illud dandum: ergo iniquum est illud desiderare tamquam ex obligatione iustitiæ per mutuum inducta. Hoc sensu verum est; non licet sperare lucrum ex mutuo;

nampe tamquam ex pacto mutui, obligatione iustitiæ debitum. Et hoc est, quod ait Urbanus III. cap. Consultuit. tit. de usuris, Qui mutuat, alias non mutuo daturus, eo proposito, vt licet omni conuentione cessante, plus tamen sorte recipiat; pro huiusmodi lucri intentione, quam habet, iudicandus est male agere. Loquitur enim de eo, qui sine externa conuentione intendit lucrum tamquam debitum ex iustitiâ, siue principaliter, siue minus principaliter. Neque hic est facienda distinctio inter lucrispem & lucri intentionem, quasi hæc non liceat, illa sit licita; vt facit Medina supra: quia spes & intentio non sunt actus distincti.

Dico Secundò, Non est iniquum etiam principaliter sperare lucrum ex mutuo, mediante amicitia vel gratitudine; ita vt non spectetur immediate ex ipso mutuo, tamquam pretium eius. Colligitur ex Soto supra, & tenet Petrus Nauarra l. 3. de restitut. cap. 2. num. 198. Probatur, quia accipere tale lucrum sic datum, non est iniquum; non enim accipitur inuito domino, cum illud ad hoc non obliges; sed ipse omnino liberè, ratione amicitia vel gratitudinis illud det: ergo intendere accipere, iniquum non est, siue principaliter, siue minus principaliter intendas per mutuacione tale lucrum adipisci; hoc enim nihil facit ad iniustitiam, quamuis fieri possit, vt sit signum auaritia, si principalis finis mutuacionis in tali lucro constituatur. Fieri tamen potest vt licitè lucrum principaliter intendas; vt si mutues alicui Principi, intendens principaliter per eius amicitiam aliquod officium vel priuilegium quæsiuosum ad bonum finem referendum, licitum enim est aliquando amicitiam alicuius ambire propter aliquod commodum temporale, ita vt eam desideres tantummodò vt medium ad illud; vt si talis amicitia tibi alioquin esset grauis. sic multi captant fauorem aulicorum.

Dico Tertio, Licitum etiam est ex mutuo sperare amicitiam tam principaliter quam minus principaliter; & ex amicitia lucrum. Quòd licitum sit sperare amicitiam principaliter, seu vt finem principalem, & secundariò lucrum ex amicitia, satis manifestum est. possum enim desiderare amicitiam alicuius, propter eius virtutem vel sapientiam, & ad eam mihi conciliandam dare illi mutuum cum spe, quòd ex amicitia illa etiam aliquid commodi mihi proueniet. Quòd etiam liceat sperare

amicitiam minus principaliter, nempe tamquam medium ad lucrum principaliter speratum, (et si Nauarrus contra sentire videatur) patet ex dictis. quamuis enim amicitia absolue sit bonum præstantius quam pecunia, ac propterea non debeat tota eius dignitas æstimari ex utilitate ad lucrum temporale; (valde enim inordinatū esset, nullam appetere amicitiam, nisi ob commodum temporale) tamen quòd me applicem ad huius vel illius amicitiam in particulari, fieri potest etiam propter solam pecuniam, id que absque omni inordinatione, quod enim ad multa vile est, potest desiderari ob hanc vel illam utilitatem, nulla habita ratione aliarum utilitatum quæ illi rei insunt, modò illa res secundum se non æstimeretur tantummodò ex illa vna utilitate. hoc enim non est facere commodum temporale finem illius rei, sed finem huius desiderij, quo hic & nunc magis desideratur hoc commodum, quam illa amicitia; quia magis necessarium. vt cum is, qui statuerat manere ca-

Sperare lucrum ex mutuo. Cap. Consultuit.

37 Principaliter sperans lucrum.

38

39

40 Amicitia minus principaliter intentio.

Possunt permitti.

33. Usura quam Iure civili concessa.

Usura vsurarum sublatæ.